

Handläggare
Ingmarie Ahlberg
08-508 264 54**Till**
Exploateringsnämnden
2016-02-04

Stockholms miljöprogram 2016-2019. Svar på remiss från kommunstyrelsen

Förslag till beslut

1. Anse remissen besvarad med detta tjänsteutlåtande.
2. Justera beslutet omedelbart.

Håkan Falk
FörvaltningschefMarita Anheim
Avdelningschef

Sammanfattning

Förslaget till nytt miljöprogram följer i princip det gamla miljöprogrammet. Fyra av de sex miljömålsområdena har direkt relevans för exploateringsnämndens verksamhet.

Exploateringsnämndens direkta miljöpåverkan är kopplad till planering, projektering och byggande av anläggningar i exploateringsprojekt. Exploateringskontoret föreslår att miljöprogrammet kompletteras med tydligare ambition om resursanvändningen i stadens anläggningsbyggande såsom användningen av material och masshantering.

För att uppföljningen av miljömålen ska bli effektiv och tydlig är det viktigt att varje aktör med genomförandeansvar ges eget ansvar för uppföljning. När många aktörer har genomförandeansvar för ett delmål bör miljöförvaltningen ges uppdrag att samordna uppföljningen. Uppföljningen av miljömål kopplade till nybyggnation är en trög process med långa ledtider. Detta har enligt exploateringskontoret inte beaktats när rutin för uppföljning föreslås. Exploateringskontoret föreslår att nuvarande

uppföljningscykel för miljöprogrammets miljömål bibehålls, dvs att uppföljning av miljöprogrammets mål rapporteras i T1. Uppföljningen av kvalitetsmålen kräver mer arbete och analys och därför svår att få fram till verksamhetsberättelsen vid årsskiftet. Exploateringskontoret föreslår också att uppföljningen kopplas till milstolpar i planerings- och genomförandeprocessen.

Varje delmål innehåller förslag till många åtgärder (upp till sju åtgärder). Indikatorerna bör ses över så att de har tydlig relevans till uppföljningen av delmålen.

Tiden för revideringarna av miljöprogrammet var alltför kort för mer genomgripande utveckling och bearbetning. Exploateringskontoret föreslår att miljöprogrammet kompletteras med tydlig rutin och upplägg för revideringen av nästa miljöprogram där tillräcklig tid ges för revideringen samt att staden inför en kontinuerlig arbetsprocess med miljöprogrammet.

Miljöprogrammet bör kompletteras med en ekonomisk analys av att genomföra åtgärdsförslagen för att uppnå miljömålen.

Miljömål 1- delmål 1.1 bör kompletteras med ambition om att utveckla verktyg för LCA avseende klimatpåverkan vid nybyggnation.

För miljömål 3 anges att det krävs avvägningar mellan olika intressen. Detta är dock relevant för alla miljömål och bör anges som generell utgångspunkt för hela miljöprogrammet.

Exploateringskontoret har flera kommentarer på de olika delmålen under miljömål 3 och föreslår utveckling och revidering av dessa. Synpunkterna avser dels indikatorernas relevans för uppföljning av delmålen, ekonomiska konsekvenser av åtgärdsförslagen, att den utpekade uppföljningsansvarige inte är relevant aktör, felaktig indikator som måste justeras etc.

Resurshushållning är bredare än ”bara” kretslopp, därför bör enligt exploateringskontoret miljömål 4 ändra benämningen till ökad resurshushållning. Exploateringskontoret föreslår att miljöprogrammet i miljömål 4 kompletteras med tydligare ambition för återvinning av schaktmassor.

För delmål 5 föreslår exploateringskontoret att var och en av alla verksamheterna med genomförandeansvar ansvarar för den egna

uppföljningen och att miljö- och hälsoskyddsnämnden/
kemikaliecentrum får ansvaret att samordna uppföljningen.

Remissen

Det gällande miljöprogrammet för staden gäller till och med 2015. Nytt miljöprogram ska tas fram för 2016-2019. Under 2015 har kommunstyrelsen lett arbetet med att ta fram ett nytt miljöprogram för perioden 2016-2019 i bred samverkan med stadens förvaltningar och bolag. I november 2015 remitterade miljöroteln ett förslag till miljöprogram som stadens nämnder och bolag ska yttra sig över senast 8 februari 2016.

Ärendets beredning

Exploateringsnämnden har fått stadens miljöprogram på remiss från miljöroteln för svar senast 8 februari 2016. Ärendet bör därför justeras omedelbart. Remissen har skickats till alla förvaltningar och bolag i Stockholms stad i och med att miljöprogrammet gäller för alla verksamheter i staden.

Exploateringskontorets synpunkter Övergripande generella synpunkter på miljöprogrammet

1. Omfattas kontorets verksamhet av miljömålen?

Förslaget till miljöprogram omfattar sex övergripande miljömål vilka avser samma målområden som det förra miljöprogrammet. Fyra av målområdena - 1 Hållbar energianvändning, 2 Miljöanpassade transporter, 3 Hållbar mark- och vattenanvändning och 5 Giftfritt Stockholm - har hög relevans för exploateringsnämndens verksamhet. Miljömål 4 resurseffektiva kretslopp har viss relevans medan det sjätte målet Sund inomhusmiljö i princip inte har relevans för ExplN uppdrag.

Liksom i det gamla miljöprogrammet saknas miljömål kopplade till resursanvändningen i stadens anläggningsarbeten. Exploateringskontoret påpekade denna brist i sitt yttrande över gamla miljöprogrammet. Markarbeten och materialanvändning i anläggningsbyggande är de delar av exploateringsnämndens uppdrag som har störst betydelse för verksamhetens direkta miljöpåverkan. Det är dock positivt att miljömål 4 Resurseffektiva kretslopp har kompletterats med åtgärdsförslag att återanvända schaktmassor.

2. Är ansvaret för genomförande och uppföljning av miljömålen tydligt och relevant?

Miljöprogrammet innehåller en tydlig beskrivning av vilka nämnder och bolag som har genomförandeansvar för de olika miljömålen.

Förslaget till ansvar för uppföljning av miljömålen är däremot inte entydlig och logiskt. I flera miljömål pekades en av stadens förvaltningar/bolag ut som ansvarig för samordnad uppföljning av delmålet. Detta innebär att den utpekade förvaltningen ska samordna uppföljningen från alla de andra nämnder och bolag som också har genomförandeansvar för miljömålet. Exploateringskontoret tycker inte att det är effektivt eller logiskt att ge någon av stadens tekniska förvaltningar/bolag i uppdrag att samordna uppföljningen av andra verksamheters miljömål. Var och en av stadens aktörer bör ha ett tydligt utpekat eget ansvar för uppföljning av egna verksamheten eftersom rådighet och ansvar för åtgärder är viktiga drivkrafter för förbättring och utveckling.

Exploateringskontoret föreslår att:

- respektive verksamhet som omfattas av miljömålet ska ha både genomförandeansvar och uppföljningsansvar för sin egen verksamhet.
- resultaten från verksamheternas uppföljning ska skickas till förslagsvis miljöförvaltningen som får uppdraget att samordna och samla ihop stadens samlade resultat från uppföljningen.

3. Är kopplingen mellan miljömål och indikatorer tydlig?

Av uppställning och redovisning av delmål och indikatorer i miljöprogrammet framgår inte kopplingen mellan indikator och delmål. Detta behöver förbättras så att det tydligt framgår vilken indikator som är kopplad till respektive delmål

Exploateringskontoret anser också att indikatorerna bör ses över så att det finns en tydlig relevans i kopplingen mellan indikator och delmål. För flera delmål är det t.ex. så att en indikator avser ett av kanske sju åtgärdsförslag för att nå delmålet. Beskrivning och motivering av val av indikatorer behöver utvecklas så att det tydligt framgår hur stadens verksamheter kan/bör agera utifrån resultatet av uppföljningen av indikatorerna. Detta är centralt för genomförandet av miljöprogrammet för att säkerställa att miljömålen nås.

Exploateringskontoret föreslår att alla indikatorer ses över och utvärderas utifrån relevans kopplat till delmål. Dessutom föreslås en analys av alla indikatorer för att säkerställa hur dessa kan rapporteras i respektive verksamhet.

4. Hur har arbetsprocessen med att ta fram miljöprogrammet varit?

Kontoret anser att organisationen för arbetet med miljöprogrammet varit bra. Arbetet har skett i brett samförstånd med alla parter involverade.

Upplägg och instruktioner för arbetet var tydligt och bidrog, enligt de medarbetare som deltog i arbetet, till en effektiv arbetsprocess.

Utmaningen var tidplanen för revidering av miljöprogrammet. Den extremt korta tidplanen innebar att det i princip inte varit möjligt till att utveckla format och innehåll i miljöprogrammet. Arbetet har varit fokuserat på att revidera mål och indikatorer utifrån befintligt format.

I de grupper som kontoret deltagit i har arbetet fungerat bra men bristen på tid har inneburit att arbetet med miljömål och indikatorer har forcerats. Detta är något som också kan utläsas i förslaget till miljöprogram. Exploateringskontoret föreslår därför att miljöprogrammet kompletteras med en rutin för hur revidering ska ske och att tillräcklig tid ges för nästa revidering, förslagsvis åtminstone 1,5 år.

5. Arbetsprocess med miljöprogram och struktur och upplägg för uppföljning av miljöprogrammets miljömål

Arbetet med stadens miljöprogram har inneburit att formerna för att avrapportera i ILS har utvecklats och att vi idag har bättre struktur för hur detta ska ske. Exploateringskontoret anser dock att programmet behöver tydliggöra att ambitionen med miljöprogrammet är att målen nås 2019. Den årliga uppföljningen ger därför en indikation om miljömålen slutligen kommer att nås.

Den stora bristen idag är att det egentligen inte finns någon kontinuerlig gemensam arbetsprocess med miljöprogrammet. För att staden ska kunna bli bättre och utvecklas i sitt miljöarbete krävs det att stadens olika verksamheter fortsätter att i dialog arbeta med och följa upp miljöprogrammet.

Exploateringskontoret föreslår därför att staden inför ett kontinuerligt arbete med miljöprogrammet. Lämpligen skulle detta kunna ske i de arbetsgrupper som har tagit fram de olika målområdena i miljöprogrammet. En sådan kontinuerlig arbetsprocess skulle också ge bättre förutsättningar för uppföljning samt beredskap inför nästa revidering av miljöprogrammet.

I miljöprogrammet föreslås uppföljningen ske enligt samma struktur som ekonomiska uppföljningen. Utmaningen med miljömålen är att uppföljningen avser tröga processer där utfallet i många fall inte kan utläsas förrän efter kanske 7-10 år eller längre. I miljöprogrammet föreslås en uppföljningscykel där resultatet redovisas i verksamhetsberättelsen i januari. Enligt nuvarande program sker uppföljningen i T1 för föregående år för att hinna få fram alla underlag, kvalitetssäkra dessa samt analysera utfallet. Exploateringskontoret föreslår att nuvarande uppföljningscykel behålls eftersom den ger bättre förutsättningar för kvalitativa uppföljningar.

I miljöprogrammet föreslår också att stadens verksamheter ska göra prognos i T2 för om delmålen i miljöprogrammet kommer att nås. Exploateringskontoret anser att detta inte är motiverat eftersom exploateringsprocessens cykler är långa och tröga och att årlig uppföljning är tillräcklig för en successiv utveckling under projektens genomförande. Exploateringskontoret föreslår därför att prognosen för miljömålen i T2 stryks.

Generellt saknar Stockholm struktur och databas för miljödata som medger effektiv och samlad uppföljning av miljömålen i miljöprogrammet. Stadens verktyg, miljöbarometern, är bra för att visa resultatet av uppföljningen, men det behövs databas för att hantera miljödata. För att detta ska vara möjligt krävs utveckling och implementering av verktyg för uppföljning av miljödata i hela staden. Det krävs också att resurser och organisation tillsätts för detta arbete. Exploateringskontoret föreslår att uppdrag ges att utveckla verktyg för uppföljning av miljöprogrammet.

Det är positivt att KS ska arbeta fram anvisningar hur rapporteringen ska ske. Stadens nämnder och bolag behöver ha dessa anvisningar innan uppföljning och rapportering kan börja ske.

Exploateringskontoret kan börja tillämpa miljöprogrammets mål och åtgärdsstrategier först när miljöprogrammet är beslutat och antaget i KF och därefter kan kontoret påbörja uppföljningen. Detta innebär att uppföljningen för 2016 inte kan omfatta hela året utan en del av året. Det är också viktigt att anvisningarna för uppföljningen blir klara i samband med att nya miljöprogrammet ska börja tillämpas.

6. **Är miljömålen relevanta och SMARTA? Finns koppling mellan de långsiktiga visionerna och målen för Stockholm**

Exploateringskontoret saknar beskrivning av hur stadens miljömål generellt kopplar till de nationella miljökvalitetsmålen. Kontoret saknar också en tydligare koppling till ”Vision 2040 - Ett Stockholm för alla”. Det bör framgå på vilket sätt som miljöprogrammets mål leder i riktning mot de miljövisioner som finns i stadens vision för 2040.

Ett målarbete bör ha ambitionen att utveckla mål som är SMART (Specifika, Mätbara, Accepterade, Realistiska, Tidsbundna). Detta behöver framgå av miljöprogrammet.

I miljöprogrammet fastslås att programmet fokuserar på den ekologiska dimensionen i hållbar utveckling och inte de sociala och ekonomiska aspekterna. Kontoret ser att detta kan vara en rimlig avgränsning förutsatt att de andra delarna fångas upp i andra program och riktlinjer som är styrande för Stockholms stad.

Val av miljömål och nuvarande indelning i miljömål behöver ses över. Detta är ett större arbete som nog inte är möjligt att göra till det nya miljöprogrammet för 2016-2019 utan bör planeras in inför nästa revidering av miljöprogrammet. Som exempel kan nämnas utveckling av mål för klimat och resurser där ett helhetsgrepp skulle behöva tas avseende energi, transporter och material (både återvinning, återanvändning och användning). Ett annat exempel är miljömål 3 Hållbar mark- och vattenanvändning som skulle kunna utvecklas tydligare utifrån ekosystemperspektivet.

7. **Hur har de ekonomiska konsekvenserna av att genomföra miljöprogrammet bedömts?**

Miljöprogrammet saknar helt beskrivning av finansiering och resurser som krävs för att nå målen. I och med att det saknas analys och vägledning om finansieringen skapas osäkerhet

om hur målen ska kunna nås/genomföras även om det finns bedömning av behov.

Exploateringskontoret föreslår att miljöprogrammet kompletteras med en analys av de ekonomiska konsekvenserna för att genomföra föreslagna åtgärder.

8. Det är viktigt att redovisa relationen mellan olika styrdokument i staden

Staden har många styrdokument för hur planering och byggande ska ske. Staden behöver ta med en beskrivning av hur olika styrdokument relaterar till varandra. I trafikkontorets framkomlighetsstrategi finns bra beskrivningar som skulle kunna användas som inspiration till miljöprogrammet.

Synpunkter på mål, delmål och nyckeltal som berör kontoret

Nedan redovisar kontoret synpunkter på mål, delmål och indikatorer. Synpunkterna är huvudsakligen inriktade på de delar av miljöprogrammet som berör exploateringsnämnden och dess verksamhet.

Miljömål 1 Hållbar energianvändning

Miljömål 1 om hållbar energianvändning innehåller delmål för att staden på sikt ska kunna nå målet om att staden ska bli fossilbränslefritt till 2040. En aspekt som inte fångats i miljöprogrammet är klimatpåverkan från inbyggd energi, dvs materialanvändning. Exploateringskontoret föreslår att miljöprogrammet kompletteras med ambition om att utveckla verktyg för LCA vid nybyggnation.

Av föreslagna delmål är det bara delmål 1.4 som har koppling till exploateringsnämndens verksamhet.

- Delmål 1.4 FÖR NYPRODUCERAD BYGGNAD, PÅ AV STADEN MARKANVISAD FASTIGHET, SKA ENERGIANVÄNDNINGEN VARA HÖGST 55 KWH/M², ÅR

Målet: Exploateringskontoret anser att 55 kWh/m² är en rimlig målnivå för energianvändning vid nybyggnation. I och med att staden började tillämpa kravet vid markanvisningar från 1/7 - 2012 så har staden ännu inga erfarenheter av hur uppfyllelsen av kravet ser ut. Därför är det rimligt att inte skärpa detta ytterligare nu.

Indikatorn: Uppmätta värden för projekt från 2012 kommer tidigast att finnas från 2019 eller till och med senare. Därför kommer uppföljningarna fram till dess att i huvudsak kunna avse beräknad energianvändning. Exploateringskontoret föreslår därför att uppföljningen av miljömålet avser beräknad energianvändning under miljöprogramperioden t.o.m. 2019.

Miljömål 2 Miljöanpassade transporter

Exploateringskontorets generella synpunkt är att delmålen under miljömålet miljöanpassade transporter bör fokusera på miljökvaliteter, dvs luftkvalitet, buller och klimatpåverkan

2.1 BILTRAFIKEN SKA MINSKA

Exploateringskontoret anser att detta mål har mindre relevans som delmål i miljöprogrammet. Generellt så omfattar delmålet förslag till åtgärder som redan styrs upp utifrån stadens olika strategiska styrdokument. Exploateringskontoret föreslår därför att detta delmål kan tas bort – åtgärder för cykel och kollektivtrafik finns dessutom redan i delmål 2.2.

- **2.2 STOCKHOLM SKA HA FRISK LUFT**

Exploateringskontoret har inte så mycket att tillägga för detta delmål. Det åtgärdsförslag som främst berör kontoret är arbete med byggtransporter – där bygglogistik och krav på arbetsmaskiner föreslås. Miljökrav för entreprenadens genomförande, där krav på arbetsmaskiner ingår, arbetar staden med sedan länge.

Exploateringskontoret anser att det bör framgå att revideringar av kraven på arbetsmaskiner bör ske inom ramarna för stadens arbete med de gemensamma miljökraven för entreprenadens genomförande.

- **2.3 TRAFIKBULLRET UTOMHUS MINSKAR**

Flera av föreslagna åtgärder för detta mål är samma som för luftkvalitet. Exploateringskontoret föreslår därför att beskrivningarna av åtgärdsförslagen i delmål 2.2 och 2.3 ses över.

- **2.4 STADENS GATOR BLIR MER ATTRAKTIVA GÅNG- OCH VISTELSEMILJÖER**

Exploateringskontoret anser att detta mål har mindre relevans som delmål i miljöprogrammet. Detta delmål är

enligt exploateringskontoret mer kopplat till översiktsplanen och stadens framkomlighetsstrategi och kontoret föreslår därför att detta skulle kunna lyftas ur miljöprogrammet.

- 2.5 FOSSIL ENERGI I TRANSPORTSEKTORN

Ett av åtgärdsförslagen är att erbjuda mark för drivmedelsstationer och laddplatser vilket är en utmaning med tanke på konkurrensen om mark i staden.

Miljömål 3 Hållbar mark- och vattenanvändning

I inledningstexten till miljömål tre står att det inte kommer att vara möjligt att tillmötesgå alla intressen och önskemål när Stockholm ska genomföra bostadsuppdraget att bygga 140 000 lägenheter. Det kommer att krävas avvägningar mellan olika intressen. Exploateringskontoret föreslår att detta redovisas som utgångspunkt i inledningen av miljöprogrammet och inte bara under ett av miljömålen eftersom detta gäller alla miljömål. Att planera och bygga stad innebär alltid avvägningar mellan olika mål och samhällsintressen.

- 3.1 SÅRBARHETER I STADSMILJÖN TILL FÖLJD AV ETT KLIMAT I FÖRÄNDRING SKA FÖREBYGGAS

Målet: Miljömålet har hög relevans och är motiverat.

Fem av sex åtgärder som föreslås avser åtgärder för dagvattenhantering och översvämningsskydd. Åtgärderna avser både drift, nybyggnation, ombyggnation, inventering av översvämningss känsliga områden och förslag till åtgärder.

Indikatorn: Exploateringskontorets tolkning är att indikatorn för detta delmål är andel på av staden/exploateringsnämnden markanvisad fastighet med krav enligt dagvattenstrategin. Denna indikator ger inte någon bild av om detta delmål uppnås eller ej eftersom den inte speglar de sex olika åtgärdsinriktningarna i miljöprogrammet. Den visar dessutom bara att staden ställer krav. Om föreslagen indikator är den enda uppföljning som ska göras av detta delmål föreslår exploateringskontoret att det är exploateringsnämnden som är ansvarig eftersom indikatorn avser uppföljning av markanvisningar.

- 3.2 GOD STATUS SKA UPPNÅS I STADENS VATTENFÖREKOMSTER

Målet: Stadens arbete för god vattenstatus är väl organiserat och uppstyrt i staden. Arbetet med detta styrs av EU-direktiv och lagstiftning och har därför hög prioritet. Den enda reflektion som exploateringskontoret har angående detta delmål är just att det är lagstyrt och kanske därför inte ett miljömål och därför skulle kunna tas bort.

Indikatorn: Exploateringskontoret tolkar att indikatorn för detta delmål är andel vattenförekomster som följer miljö kvalitetsnormerna för ekologisk status. Indikatorn är mycket relevant avseende kopplingen till delmålet.

- 3.3 STADENS VATTENOMRÅDEN SKA STÄRKAS OCH UTVECKLAS FÖR BÅDE REKREATION OCH BIOLOGISK MÅNGFALD

Målet: Målet innebär att staden behöver utveckla vattenområdets ekosystemtjänster så att dessa blir attraktiva rekreativsområden för alla samt att biologiska mångfalden stärks. Åtgärderna som föreslås är i huvudsak kopplade till befintliga miljöer och inte tydligt till exploateringsprojekt. Exploateringskontoret föreslår att ansvaret för samlade uppföljningen av delmålet ändras till någon av aktörerna som har ansvar för drift och underhåll.

Indikatorn: Exploateringskontoret tolkar att indikatorn för detta delmål är att badvattenkvaliteten vid stadens badplatser ska förbättras. Denna indikator behöver utvecklas så att den bättre speglar intentionerna med delmålet och att förbättringen sätts i relation till ett årtal för att underlätta uppföljningen. Exploateringskontoret anser att kontoret har mycket begränsad rådighet i detta mål i och med att kontorets enda åtgärd kan vara grönkompensationsåtgärder. Exploateringskontoret är därför inte rätt förvaltning att ansvara för uppföljningen. Om badvattenkvaliteten ska vara indikator föreslår exploateringskontoret att miljöförvaltningen är bäst lämpad att ansvara för uppföljningen.

- 3.4 VID STADSUTVECKLING SKA EKOSYSTEMTJÄNSTER FRÄMJAS FÖR ATT BIDRA TILL EN GOD LIVSMILJÖ

Målet: Delmålet är mycket motiverat och arbetet med ekosystemtjänster ger nya förutsättningar att integrera ekosystemtjänster när vi utvecklar staden. Målet borde

utvecklas så att det tydligt fångar de olika delarna av ekosystemtjänster – dvs både stödjande (ekologiska funktionerna), reglerande (klimatanpassning), kulturella (hälsa, upplevelse etc) och försörjande (matproduktion etc – mindre relevans i Stockholm).

Exploateringskontoret konstaterar att fyra av sju åtgärdsförslag avser åtgärder i befintlig miljö och ej nybyggnation. Miljöprogrammet saknar analys och beskrivning av resurser och medel för att genomföra åtgärdsförslagen för delmålen. För delmål 3.4 blir detta extra tydligt. Exploateringskontoret föreslår att miljöprogrammet kompletteras med analys av hur åtgärdsförslagen för att nå detta delmål ska finansieras.

Indikator: Exploateringskontoret har tolkat att indikatorn för detta delmål är andel årliga markanvisningar på stadens mark där grönytefaktor för kvartersmark är ett krav.

Den föreslagna indikatorn - att mäta att krav på grönytefaktor (GYF) ställs i exploateringsprojekt - säger mycket lite om de sju olika åtgärdsförslag som tas upp under 3.4 och därmed om delmålet nås. Kvartersmark på stadens mark utgör endast en del av exploaterad mark och får inte med de ytor som blir offentlig mark, så som parker och torg, inte heller privat mark som exploateras. Hur kvalitet på offentlig platsmark säkerställs och hur sammanhållande nät av parker och natur sammankopplas med grönska på gator och allmänna platser kommer inte att fångas upp eller mätas.

Exploateringsnämnden är rätt förvaltning att följa upp GYF. Däremot är det inte rimligt att säga att exploateringsnämnden har uppföljningsansvar för hela delmålet då GYF bara utgör ett av flera åtgärdsförslag. Exploateringskontoret föreslår därför att indikatorn för delmål 3.4 ses över och utvecklas. Ett möjligt sätt att hantera detta delmål är att varje verksamhet ansvarar för uppföljning av egna verksamheten med egna indikatorer samt att t.ex. miljö- och hälsoskyddsnämnden ges ansvar för samordnad uppföljning.

- 3.5 NÄR STADEN VÄXER SKA DEN BIOLOGISKA MÅNGFALDEN STÄRKAS OCH UTVECKLAS

Målet: Förutom att staden ska arbeta med grönytekompensation för rekreativa och ekologiska värden omfattar målet förslag till skötselåtgärder. Skötselåtgärder och resurser kommer inte mätas, vilket är en viktig del för hållbart resultat. Precis som för tidigare delmål så framgår inte hur skötsel som kopplas till åtgärdsinsatser ska kunna finansieras. Exploateringskontoret föreslår att miljöprogrammet kompletteras med analys av hur åtgärdsförslagen för att nå detta delmål ska finansieras

Indikatorn: Beskrivningen av indikatorn för grönytekompensation är felaktig i miljöprogrammet eftersom det inte är byggherrarna som genomför åtgärden utan det är staden. Exploateringskontoret föreslår att indikatorn ses över och utvecklas – förslagsvis enligt följande:

- Andel exploateringsprojekt som gör grönytekompensation vid anspråktagande av mark i områden med dokumenterade ekologiska och rekreativa värden.

Ledtiderna i stadens projekt är långa. För att följa upp målet under miljöprogramsperioden föreslår exploateringskontoret att uppföljningen av målet kopplas till milstolpar i planerings- och genomförandeprocessen.

- 3.6 VARJE STADSDEL SKA HA GOD TILLGÅNG TILL PARKER OCH OMRÅDEN MED HÖGA REKREATIONS- OCH NATURVÄRDEN

Målet: Enligt beskrivningen ska den sammanlagda mängden parkmark i varje stadsdel vara tillräckligt stor för att tillgodose invånarnas rekreationsbehov och klara det höga besöksstrycket med fortsatt hög kvalitet. Samtidigt föreslås att kvaliteten mäts att park/natur ska finnas inom 200 meter från bostaden. Detta säger egentligen inget om kvaliteten. Om många människor flyttar in i ett område med liten park (t ex pocketpark) som nås inom 200 m visar indikatorn att fler människor når parkmark inom 200 m. Konsekvensen är dock att den lilla parkmarken kanske inte klarar den ökade

besöksfrekvensen utan måste förses med hårdgjorda ytor eller icke levande material, t ex plastgräs.

Indikatorn: Det är oklart hur mätning ska göras och vad det säger. Parkdatabasen tar upp all parkmark oavsett om den har sociotopvärde eller hur fragmentiserad den är. Sociotopkartan tar upp offentlig friyta som har ett sociotopvärde, även torg och gågator. Små gårdsytor i kvartersmark med många boende samt små förskolegårdar ställer högre krav på offentliga parker och torg att vistas på. Detta fångas inte med föreslagen indikator. Sammantaget är det oklart vad man vill mäta med indikatorn.

Exploateringskontoret föreslår att indikatorn ses över och utvecklas.

- 3.7 VARJE STADSDEL SKA PLANERAS FÖR GOD STADSMILJÖ

Exploateringskontoret anser att detta delmål inte är ett miljömål utan snare hör hemma i översiktsplanen. Målet omfattar beskrivningar som regleras i PBL.

Indikatorn som föreslås är inte heller tydligt kopplat till de intentionerna som anges för god stadsmiljö.

Miljömål 4 Resurseffektiva kretslopp

Resurshushållning är bredare än ”bara” kretslopp – det handlar också om att minska användningen av resurser och att utnyttja resurserna effektivare. Exploateringskontoret föreslår därför att rubrik för miljömålet ändras till förslagsvis ”Ökad resurshushållning”.

- 4.1 STADENS VERKSAMHETER SKA FÖREBYGGA UPPKOMSTEN AV AVFALL

Målet: Delmålet är fokuserat på förslag till åtgärder för stadens egna verksamheter. Under detta delmål föreslås återanvändning av schaktmassor som en av åtgärderna för att nå målet. Detta är en relevant fråga som staden behöver arbeta mer med. Det ökade bostadsbyggandet kommer att leda till ökade masstransporter.

Masstransporterna står för nästan hälften av de tunga transporterna i Stockholm idag. Därför bör återanvändning av schaktmassor öka i närområdet istället för att gå till deponi. Det krävs långsiktiga mål och ambitioner eftersom masshantering är en komplex fråga

med många aktörer och en stor utmaning att utveckla och förändra. Exploateringskontoret föreslår att miljöprogrammet kompletteras med tydligare ambition på detta område.

Ett av åtgärdsförslagen som också berör exploateringsnämnden innebär att staden vid inköp av varor och tjänster ska planera för att minska uppkomsten av avfall.

Indikatorn: De indikatorer som föreslås avser inte stadens egen verksamhet – t.ex. för schaktmassor och inköp av varor. Detta innebär att staden i princip inte har någon uppföljning av sin egen verksamhet i förhållande till målet.

- 4.2 AVFALL SOM UPPKOMMER SKA TAS OM HAND RESURSEFFEKTIVT

Insamlingen av grovavfall kan utvecklas. För detta kan erfarenheterna från Norra Djurgårdsstaden användas. Där har SVAB-avfall tillsammans med exploateringskontoret utvecklat särskilda riktlinjer för miljörum för övrigt avfall och återvinningsmaterial. Exploateringskontoret anser generellt att det är viktigt att erfarenheterna från Norra Djurgårdsstaden tas tillvara

Miljömål 5 Giffritt Stockholm

I princip anser exploateringskontoret att miljömålet är bra och att delmålen i princip är relevanta och motiverade.

- 5.3 ANVÄNDNINGEN AV BYGG- OCH ANLÄGGNINGSVAROR SOM INNEHÅLLER MILJÖ- OCH HÄLSOFARLIGA ÄMNEN SKA MINSKA

Målet: Delmålet innebär att stadens alla byggande nämnder och bolag ska använda sig av Byggvarubedömningen (BVB) och en digital loggbok. Exploateringskontoret har börjat arbeta med detta och förberett rutiner och verktyg för arbetet. Målet är relevant och motiverat.

Indikatorn: Indikatorn att mäta andel bygg- och anläggningsentreprenader som använder BVB är bra inledningsvis för att säkerställa att detta görs. Exploateringskontoret är dock kritiskt till att exploateringsnämnden föreslås ha samordnat ansvar för uppföljningen. Detta innebär ansvar för uppföljning av

alla verksamheters byggande – dvs alla kommunala bostadsbolagen, SISAB, MICASA, SVAB, Stockholm Hamnar, Stockholm Parkering, trafiknämnden, stadsdelsnämnderna, idrottsnämnden och fastighetsnämnden. Även om uppföljningen ska ske med stöd av miljö- och hälsoskyddsnämnden/kemikaliecentrum är detta ett helt orimligt upplägg. Exploateringskontoret föreslår att ansvaret för uppföljning förändras så att alla verksamheterna med genomförandeansvar var och en har ansvar för uppföljning av den egna verksamheten och att kemikaliecentrum får ansvaret att samordna uppföljningen.

Miljömål 6 Sund Inomhusmiljö

Miljömål berör i princip inte exploateringsnämndens verksamhet.

Slut

Bilagor

1. Stockholms miljöprogram - 2016 – 2019